

BESZTERCZE

Politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap. — Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési árak: egész évre 8 K, félévre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes számok ára 20 fill. Kaphatók: Botschar Tivadar, Haupt M.
és Bartha Mária papírkereskedésében Hirdetéseket elfogad a
kiadóhivatal.

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:
dr. Polcz Rezső,
ügyvéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Beszterczen, Mihályutca 12 sz.
hova a lap minden szellemi és anyagi részét illető közlemény
és küldemény intézendő.

Az erdélyi magyar sajtó bajairól.

A „Székely Ellenzék”-ből vesszük a következő megszívlelésre méltó sorokat:

Érdeklődés mutatkozik a Székely Szövetség által felvetett sajtóügyi kérdés iránt, hogy az erdélyrészi magyar sajtó munkásai öljenek össze és állapítsák meg azokat a szempontokat, melyek szerint a magyar sajtónak itt, a magyarság kulturális és közgazdasági viszonyainak javítására, védelmére jövőben szigorubb egyöntetűséggel el kell járnunk, ha azt akarják, hogy különben mindig jóindulatu agitációjukat óhajtott siker koronázza.

Értesülésünk szerint már több lap bejelentette képviselőjét s hozzájárul ahhoz a tervhez, hogy megállapodás jöjjön létre a jövőben követendő irányelveket illetően.

Az erdélyrészi magyar sajtónak ugyanis több nehézséggel kell megküzdenie, mint amennyit elbir. Elsősorban folyton anyagi gondok bántják. Ahol és amikor egy-egy magyar lap megindulhat, rendesen nemes idealizmussal teli programjának megvalósítására, mindjárt nyakában az anyagi kérdés koldustarisznyája. Jobbjaink, akik egyelőre szép reményekkel nyírják meg tárcájukat a lap kiadásáért: kifáradnak s ha még valami visszavonás férközik közéjük — és ugyan mikor nem bántja a magyar embert a visszavonás ördöge — mindjárt megvonják a támogatásukat.

Bebizonyosodott számtalan esetben, hogy magánosok akkora áldozatot nem hozhatnak

tartósan egy-egy magyar lap kiadásáért, mekkora a magyar kultúra és közgazdasági érdekek védelmére szükséges. És mindjárt kipattan ennek nyomában az a másik igazság, de hiszen ez nem is lehet magánosok feladata, lévén a magyar sajtó fennállásának és missziójának biztosítása nemzeti érdek, amiért rendszerint megannyi vizsontszolgáltatást sem kapnak a viszonylag kis olvasóközönségtől, hogy az expedíció költségeit vagy a papírárat fedezhessék.

Másik nagy baja a magyar sajtónak, hogy írói, akik első felhevülésben és elszánnásban mindig többre vállalkoznak, mint amire képesek, hamar ellankadnak és elszélednek. Rendszerint alig csinál aztán egy újságot egy-két ember tartósan, akinek jutalmul örökös vezeklés a sorsa, mivelhogy azért is megharaguszna rá, amit megír, azért is, amit meg nem ír. Nem csoda hát, ha visszavonul azzal a tanulással: semmi szükségem nekem arra, hogy összevegyek az egész világgal, mikor csendesen, békében élhetek; élek tehát békében.

És itt megint a közönség a hibás, melynek nincs érzéke, hogy megbecsülje s ha kell, meg is védelmezze a sajtó azon munkásait, akik neki naponként szolgálatot teljesítenek; akik a nemzeti küzdelem győzelmes életű névtelen közkatonái; akik önfeláldozással szentelik szabad idejüket az újságírásnak.

És itt önként jelentkezik a harmadik baj. Nincsenek nálunk ugynevezett hivatásos újságírók, akiknek csupán csak az volna a foglalkozásuk, hogy újságot írjanak és abból, meg is éljenek.

Szóval a magyar újság nem hoz jövedelmet sem kiadójának, sem írójának, jóllehet létezése nemzeti szükség, működése a nemzeti érzés liktetésével azonos, mert csak ott van élet, ott fejlődik ki valamennyi közvélemény, csak ott teremnek eszmék és javaslatok, ott van haladás: ahol a sajtó gyökeret verhet.

Az erdélyrészi magyar újságok egészen a nyomdatulajdonosok jóindulatából és áldozatkészségéből valók. De nem a magyar közönségből is, amelynek pedig törődnie kellene azzal, hogy ereje érvényesüljön és értékesüljön a nemzetiségi törekvésekkel szemben annyival is inkább, mert a nemzetiségek félszáz éveseknél idősebb lapokkal vonulnak fel a mi kevés életű lapjainkkal szemben s azoknak nemcsak nemzeti tartalmat, de anyagi erőt is adnak, hogy élhessenek.

A magyar kultúra ünnepe Beszterczen.

Nagy jelentőségű és hatásaiban maradandó fontosságú ünnepségek kerete lesz városunk. A „Besztercze-Naszódvármegyei Általános Tanítóegyesület” rendes évi közgyűlését 25 éves fennállásának megünneplésével s népiszkolai kiállítással egybekötve Beszterczen, a vármegyei háza nagytermében folyó évi július hó 3-án tartja meg. Ez ünnepélyes közgyűlésre a tanítóegyesület tiszteletbeli, alapító és rendes tagjait, a vármegye területén működő kartársakat, a hazai társegyesületeket, a vármegye közönségét és a tanügybarátokat tisztelettel hívja meg a tanítóegyesület központi választmánya nevében: Szentpéteri János, egyleti elnök és Mihály Gábor, egyleti főjegyző.

Tárgysorozat: Délelőtt 9 órakor az állami elemi népiszkolában a kiállítás megnyitása gróf Lázár Árpád főispán, védnök által.

TÁRCA.

A világbéke kihirdetése.

Kép a XXVI. századból. Írta: Koller István, polg. isk. tanár.

A 26. században vagyunk. Lám, ki hinné, mily gyorsan; de valóban igaz. Ugy látszik, mintha az időnek is szárnyai volnának. Jobban mondva nekünk, hogy evezünk nemcsak a térben, de az idő hullámain előre. Szárnyak a lét felett, a sir felett, mint Rückert dalolja. A XX. század eszméi mind megvalósultak immár. Megvan a kormányozható léghajó, a teljes demokrácia, a nőemancipáció győzelme, csak a körvonal quadratúráját még nem tudták felfedezni. No de ez bosszantsa a matematikusokat. A spiritizmusban már annyira voltak, hogy ki-ki még saját életében citálhatta szellemét, ha ugyan volt neki. Az utcákon csupa villanykocsi volt. Lovakat csupán csak a csatatéren alkalmaztak még. Telepeken hizlalták, különben csak muzeumokban volt látható. A villanyos bicikli ugyanis nem bizonyult célszerűnek a csatatéren. Hogy miféle villanypuskákat és egyébeket használtak, arról ugyan nem szólok s csak azt a tényt kell leszegezmem, hogy e nagyfokú evolúció dacára még élt egy emléke a barbár multnak s ez éppen a csatatér, a háború, amelyről egy XIX. századbeli régi író, Suttner asszony — oly iszonyatosan regélt. A kultúra színhelye a szerény Magyarország volt. Páris,

a kultúra e fényes csillagát tönkretette a fényűzés, mint az egykori nagy Rómát. A francia nyelv és szellem eleganciáját tulszárnyalta egy más: a magyar, amely már a XIX században durva alapból óriási módon csiszolódott. Az új köztársaság székhelye pedig Budapest, amely szintén rohamos fejlődésével, ami az 1848 évben vette kezdetét, csakhamar tulszárnyalta Páris. London nagyságban még versenyzett Pesttel, de elbukott az is. Az ugynevezett erdélyi rész középpontja persze Besztercze volt. Valóságos kis főváros. Az ország tanácsa tette azzá, jutalmul, hogy oly szépen magyarosodott. Az öreg emberek emlegetik, hogy 3—4 századdal ezelőtt irt kodexben olvasták ezt a szót: Bistritz. Csak sok fejtöréssel tudták kisűtni, hogy ez Besztercze régi német neve.

Különben egy másik nép is terjeszkedett Európában s ez a fürge kis japán, a megtestesült energia és kitartás.

Még e nagy terjeszkedés előtt is már nagy eszmecsere, propaganda, mozgalom indult meg a háború, a létező dolgok e legiszonyatosabbja ellen. E belátáshoz kétségkívül hozzájárult a koponya-csontok s így az agytartalom nagyobbodása; bár eleinte csak a nazarénusok mindinkább terjedő szektája rokonszenvezett e törekvéssel. No de csak egy lépés választ még el bennünket a diadaltól. Minden eszme először érzés, azután az észbe jön s csak végre az izmokba, midőn akarattá, tetté válik. Lám a vallás csupa érzés volt az apostoloknál, dogma — ami az

ész műve — mai nap, de ép úgy ma van az izmokban is, mert mi más a szertartás, a ceremónia mint egy eszme átszívargása az izmokba! Nos, így volt a háboruellenes eszmével is. Csak a tett, a cselekvés, az izmok műve volt még hátra, ami azonban csakhamar bekövetkezett.

2526 augusztus 29-e volt. Ezredik évfordulója a nagy mohácsi veszedelemnek. Újjólag könnyezett a nemzet az emlék hatása alatt. Országos gyászünnepélyt rendeztek, amelyben részt vett az egész világ. Minden köztársaság küldött deputációt az új Párisba, a fényes Budapestre. Mondjuk: ragyogó Budapest. Amit a költő, a látnok képzelete látott, amidőn az estéli Budapest a Duna vizében tündökölt, megvalósult. Valami tündéri bájban fürdött az a város s magába szivta az öröklétet és örök ifjúságot adó italt. Egy lény, amely lebilincsel mindenkit, ki feléje közeleg, eleganciájával és kedvességével. Ez volt Budapest.

És e fényes város, e testté vált öröm, országos gyászünnep székhelye! Talán mert ép Budapestre tervezték, változott át e nagy nap örömnéppé? Örömnéppé a kultúra, a világ és az emberiség számára.

Mig az egyik oldalon a gyászünnepre készültek, a másik oldalon sürgették a világbéke törvényének — világtörvénynek meghozatalát és kihirdetését az emberiség számára. A közeledő gyászünnep ismét oly élénk képpé varázsolta a háborút a lelki szemek elé. Mi is az háború? Öldöklés, mészárlás; a humanizmus

Délelőtt 10 órakor ünnepélyes közgyűlés a vármegyeház nagytermében:

1. Himnusz, éneklék a tanítóegyesületi tagok.
2. Elnöki megnyitó beszéd s a vendégek üdvözlése Szentpéteri János egyleti elnök által
3. Központi választmányi előterjesztés tiszteletbeli tagok választása iránt.
4. Alkalmi költemény. Irta: Tarcsfalvi Albert, szavalja Szigeti Rajmond borgóprundi állami tanító.
5. Visszatekintés tanítóegyesületünk 25 éve. Irta és felolvassa: Mihály Gábor egyleti főjegyző.
6. Koós Ferenc-féle alapítvány kamatának és az oklevélnek, valamint a magyar nyelv sikeres tanításáért egy jutalomnak kiadása Téglás István kir. tanfelügyelő által.

7. Az ünnepélyes közgyűlés bezárása.

8. Szózat, éneklék a tanítóegyesületi tagok.

Déli 1 órakor közebed, egy teríték ára 4 korona
Délután 4 órakor rendes közgyűlés.

1. A központi választmány előterjesztései: a) a kiadott segélyeknek jóváhagyása iránt; b) tanítói szövetkezeti részvények vásárlása iránt; c) a múlt évi számadás jóváhagyása s a jövő évi költségvetési előirányzat megállapítása tárgyában.

2. Indítványok tárgyalása (alapszab. 19. §. e) pont).

3. Tisztségviselők, országos bizottsági képviselő és választmányi tagok választása.

4. A jövő évi közgyűlés helyének és idejének meghatározása.

5. Elnöki bezáró beszéd az új elnök által.

Este 8 órakor előadás a színházban Szinre kerül a „Tanítónő”. Színház után az „Erdélyrészi Tanítóegyesület Szövetsége” közgyűlésére érkező tagok ismerkedése a színházi étteremben.

Az Erdélyrészi Tanítóegyesület Szövetsége első közgyűlését folyó év július hó 4-én, Besztercén, a vármegyeház nagytermében tartja meg, melyre a szövetség tagjait s az összes tanügybarátokat tisztelettel meghívja Pallós Albert, elnök és Gerencsér István főtájtár. Gyűlés kezdete délelőtt féltíz órakor.

Tárgysorozat. Délelőtt:

1. Himnusz, éneklék a szövetség tagjai.

2. Elnöki megnyitó beszéd, Pallós Albert elnök által.

3. Elnöki előterjesztések.

4. Üdvözlések.

5. II. Rákóczi Ferenc és az iskolázás. — Irta és felolvassa Dr. Márki Sándor egyetemi tanár.

6. A tanítói nyugdíjtörvény revíziója címmel felolvas és javaslatokat terjeszt be Bedő Dénes nagyenyedi áll. isk. igazgató.

7. A tanítók lakásvizonyairól felolvas és javaslatokat terjeszt be Juhász József állami tanító.

8. Besztercze város tanügyi állapota hajdan és most. Irta és felolvassa Sebestyén József beszterczei áll. tanító.

arculcsapása. Mennyi szenvedés, nyomor, pusztítás, szellemi hátramaradás, betegség, nyavalya, járvány utána! Még a győzőnek is csak kárára való! Mily iszonyu volt a mohácsi vész! Mennyi derék magyar áldozat egy nép barbárizmusának! Különben nem festem itt a háborút; az olvasóra bízom. Gondolkodjék felette, ha gondolkodni tud és undort érez, vegyítve nagy fájdalommal a sok ártatlan hulla és az emberiség esztelenisége felett.

Csakhamar közeledett a nagy nap, a világbéke napja. A kihirdetést a mohácsi vész emlékének szentelt gyászünnepre tervezték. Mivel ünnepelhették volna meg méltóbban, mint az emberi lélek nemesebbé válásának e legújabb gyümölcseivel, mint annak kihirdetésével, hogy oly iszonyu napok, mint a mohácsi vésznap, már nem fogja fenyegetni a nemzeteket? Békében, nyugodtan haladhatnak, fejlődésüket ily barbarizmus többé nem gátolja. Az ünnepély a szabad ég alatt volt; a köztársasági palota termeibe nem fért be annyi nép. Volt ott néger, japán s sok más. Az orosz csak legkésőbb egyezett bele a világbéke eszméjébe. Törököt már látni sem lehetett sehol. A mai Törökország Magyarországhoz tartozott. A törökök észrevétlenül kivieszték a rövid 600 év alatt, míg a más nemzetek elszaporodtak. Malthus* mondta és írta, hogy az emberiség gyorsabban, a táplálék, az élelmiszer lassabban szaporodik. Hogy a XXX. századig az emberek egymást fel ne falják, mesterséges módon a legterméketlenebb földet is termékkennyé tették s így az egymást felfalás (új műszól) nagy veszedelmétől megszabadultak

(Vége következik.)

* Angol pap volt. Szerinte az emberiség szaporodása geometriai haladványban, a táplálék szaporodása aritmetikai haladványban történik. Műve magyarul is megvan.

9. Indítványok.

Déli 1 órakor közebed. Egy teríték ára 2 K 60 f.

Délután:

1. Négy órakor a kiállítás bíráló bizottság jelentése és az okmányok kiadása.

2. A közgyűlés bezárása.

Este 8 órakor hangverseny, felerészben a tanítóegyesület s felerészben a kolozsvári tanítói leányotthon javára. A hangverseny részletes műsorát jövő lapszámunkban közölni fogjuk.

A vármegye legszebb pontjait felkereső kirándulások fejezik be az ünnepségek sorát

Különfélék.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mihály Gábor, Sebestyén József és Nagy Árpád beszterczei állami iskolai tanítóknak az igazgatói címet adományozta.

Eljegyzés. Csernátorny Jenő pénzügyi számvizsgáló, folyó hó 20-án tartotta eljegyzését Horváth Ilka, áll. isk. tanítónő, urleánnyal.

Közgyűlés. Folyó hó 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor, a vármegyeház nagytermében tartja a Besztercze-Naszódvármegyei jótékony nőegylet évi rendes közgyűlését, melyre es uton is felhívjuk a tagok és érdeklődők figyelmét.

Házasság. Szántó Gyula honvédhadnagy-kezelőtiszt folyó hó 27-én, délután fél 6 órakor tartja esküvőjét Keresztes Gizke urleánnyal, Keresztes József és neje Kusinszky Mária leányával, Besztercén, a róm. kath. templomban.

A beszterczei magyar állami elemi iskola

24 éve. A virágállatok Zoantharia rendjébe tartoznak a Madrepóriák, kókorallak és az óriási vizsivatagokban ott, hol a víz elég tiszta, elég meleg és a hullámvérés kedvező, megjelennek csoportosan és saját testük mézszállományaival s a hozzá tapadó korallhomokkal építenek lassan — öntudatosan és biztosan a tenger árját megtörő zátonyokat, az Élet új forrásává váló szigeteket. — A folytonos, állandó, előretörő, céltudatos és célhoz vezető munkának ugyanezt a képét tárja elénk a beszterczei magyar állami iskolának most megjelent 24-ik évi értesítője. Az 1884. évi 24134-ik közoktatásügyi miniszteri rendelettel létesült a beszterczei magyar állami elemi népiskola és ezóta feladatát betöltve, nemes irányu céltudatossággal szolgálja nemcsak az iskola falai között, de azokon kívül is a magyar kulturát. Az iskolát 21 év óta Szentpéteri János igazgató vezeti, aki jelen tanévvel betöltve működésének negyvenedik évét, megválni óhajt a kathedrától. Az ő vezetésével az iskola tanítóinak mindegyike élénk, tevékeny részt vett minden nemescélú társadalmi munkában. Örömmel tekinthetünk vissza a beszterczei magyar elemi iskola lefolyt 24 évére, mert ez az iskola alapját képezte és sikerrel fejlesztette Besztercén a magyar nemzeti állam kiépítését, a magyar nyelvterjesztését, a magyar kultúra haladását. Lehet-e egy férfiú életének szebb és örömteljesebb jutalma, mint megérni munkájának sikerét? A lefolyt 1907—908 tanévben az iskolába beiratkozott 187 fiú, 207 leány, összesen 394 tanuló, kik közül anyanyelv szerint magyar 269, német 27, román 96; vallás szerint rom. kath. 53, gör. kath. 85, gör. kel. 14, ág. ev. 25, ev. ref. 70, unitárius 3 növendék. A jótétemények gyakorlása ezen tanévben is hathatósan segítette elő a szegény tanulók iskolába való járását. Az iskolánál létesített „Bárá Bányfi Dezső és Szentpéteri János szegény tanulókat felruházó alapok”-on kívül, társulatok és egyes nemes érzületű adakozók járultak a szegény tanulókat felruházásához; és pedig a Bárá Bányfi Dezső alap kamatja 94 kor. 23 fill., a Szentpéteri János alap kamatja 33 korona 43 fill., a Besztercze-Naszódvármegye zálogkölcson intézet részvénytársulata 80 kor., a „Malbisch-Arunim” izrael. jótékonyegylet 368 kor. értékű ruha, Gróf Lázár Imréné ő méltósága 150 kor., Urányi Aladárné ő nagysága 5 kor. és Sebestyén Iduska 10 kor. értékű ruha. — Ezen összegek és ruházatból teljes és részben való ruházattal ellátva 33 fiú és 28 leány, összesen 61 szegény tanuló. Könyvsegélyben részesült 30 szegény tanuló. Végül még azt kell megemlítenünk, hogy a lefolyt tanévben egy a tanerők, mint a tanulók egészségi állapota teljesen kielégítő volt.

Színház. Folyó hó 17-én, szerdán kezdte meg Besztercén Krémer Sándor jóhírnevű társulatával előadásai sorozatát. A közönség kiváló rokonszenvvel, örömmel várta és fogadta Krémer társulatát, halásan az elmúlt évi színházi szezon magas színvonalu és kitünően sikerült előadásaiért. A társulat számban, erőben és

művészi értékben megnövekedve tért vissza, fényesen igazolta jó hírnevét, úgy hogy mi — az eseményeknek unalmas, lapos, szürke krónikáiról — mindjárt az első néhány előadás után az osztatlan tetszést és teljes sikert jegyezhetjük föl általánosságban.

Bemutató előadásul Bokor József egy felvonásos vigjátéka „Az almafa” került színre. A darab sujet-jét jobb el nem mondani. Vedekind óta divatosá vált a tavaszi fölgerjedést fehér, rózsaszín, vörös avagy undorítóan sáros köntösben, képben, zenével avagy szóval és színjátékban ábrázolni. Igen, ez divat — más lapra tartozik, hogy szép-e? A színészek jobb ügyszöz méltó buzgalommal játszották. Verő Janka, Andai Terka, Tihanyi Vilmos, közönségünk régi kedvencei, őszinte tetszést arattak. Egészen új erő és meglepően jó színész Vidor József. Tarnai Lili pompás Cenci néni volt. Balácsi Sándor és Tihanyi Béla nagyon jók voltak.

Ezt követte a „Pillangó kisasszony” (Madame Butterfly) dramoletteje (és nem operette, mint a színlap írja). Tihanyiné Komáromi Gizella, az új primadonna játszotta a cimszerepet, odaadó bájjal, meghatározó közvetlenséggel, poetikus, csengő tiszta énekével, szépséges megjelenésével meggyőzte, meghódította közönségünket teljesen.

Ugyanilyen őszinte sikert jelentett a második este, melyen Strausz J. „Bőregér”-je került előadásra, ez a nagyon szép, de nagyon régi operette, melyet a mi városunk aprója-nagyja a szász dalárda műkedvelői előadásából is alaposan ismer. Mentse Krémer választását az, hogy a zenekari próbákra is előbb feltétlenül szükség volt, hogy az új operettek sikerüljenek.

Zsufolt ház, számtalan kihívás, taps jelezték a „Varázskeringő” vasárnapi előadásának sikerét. Rátkai kitűnő uralkodó, Komáromi G. pompás Franci volt, a többi szereplők és a zenekar is derekasan betöltötték helyüket.

Kevésbé zajos, de művészi értékben talán még nagyobb volt a sikere hétfőn Molnár Ferenc immár világhírű színművének, „Az ördög”-nek. Összevágó előadás, értelmes beszéd, a szerepeknek átérzése jellemezték az összes szereplők játékát. Vidor démoni erővel, művészi mélységgel játszotta a cimszerepet, Verő Janka az asszony szerepét játszotta finom, előkelő művészettel. Rendkívül fejlődött, tanult és haladt az egy év alatt, — tehetsége megizmosodott, nyert bámulatosan — ez volt a közvélemény. Különösen a levél jelenete valósággal lebilincselte a közönséget.

A jövő hét műsora a következő: Szerda: Kis trafikós leány, énekes bohózat. Csütörtök: Gésák, operette. Péntek: szünet. Szombat és vasárnap Tatárjárás, operette.

A polgári fiúiskola tornavizsgálója és footballerseneje. E hó 20-án tartotta a polgári fiúiskola tornavizsgálóját, még pedig délelőtt a városi tornacsarnokban, délután pedig footballversenyt a katonai gyakorlóterén. Mindakettőt fényes sikerrel, amit a kedvező időjárás is előmozdított. A vizsga már reggel hét órakor vette kezdetét. Dobszó és nemzeti színű zászló mellett vonultak ki a növendékek a városi tornacsarnok mögötti udvarra, hogy bemutassák ügyességüket. Megérkezve rendeltetési helyükre, kezdődött a felvonulás és oszlopokba fejlődés, amit a növendékek rendkívüli ügyességgel hajtottak végre s igen kedves látvány volt. Épp úgy az utána következő szabad- és rendgyakorlatok, amelyekben a kitűnő katonai fegyelmettség és változatosság csak jóhatású lehetett a szemlélőre. Ugyancsak az udvaron folytak le a játékok. Ebből az I. osztályra kötéshuzás jutott. De örült is az erősebb csapat, amikor a gyengébb felett győzedelmeskedett. A II. osztály lovasdit játszott nagy élvezettel. A III. osztály csalogatót, míg végre a IV. osztály a várjátékot játszotta: Budavár bevételét. Valóságos ostrom folyt le a labdákkal, amíg a fiúk a különböző színű bábokat megvédték. No de végre mégis bukott egy-két baba s a győzők örömrivalgása a nagyközönség tetszésnyilvánításával összevegyült. Utána egy művészmutatvány következett: emberekől felépített gula. E nehéz produkciót kiváló ügyességgel csinálták, ami csak a szaktanár lelkes ügybuzgalma mellett tanuskodik. Végre benn a csarnokban következtek a szergyakorlatok. Az ügyesen sikerült produkciók három csoportra oszlottak: nyújtón, gyűrűn és korláton, mindenhol előtornázással. Az ügyes tornázók közül különösen kiemeljük a következőket: Gottschling Resző III. o., Felszeghy Zoltán, Kisantal József, Sinai Márton, Bényei Antal és Ursz János IV. oszt. növendékek, kik legszebben végezték feladatukat s megérdemlik, hogy neveiket e helyen is kiírjuk. A vizsga második része a délutáni footballverseny volt, a közönség

emk részvéte mellett. Bár a hivatalos tanterv nem írt elvételi, de az intézetnek ügybuzgalmáról ismeretes írtári kara mindent megtett, hogy ez idén is, még eddig a tavalyinál fényesebben, sikerüljön. Ottanuk a besztercei magyar társadalom színe-javát, hogy megmutathassák, hogy mily vonzalommal viselnek a polgári iskola iránt.

A közönség köréből különösen kiemeljük a honvédztikart, élén a parancsnokával, Vöröss Tibor alezlessel. A produkciók alatt is még kocsin és gyalogkezték vendégek, hogy tanui lehessenek a szép eredménynek, amelyet Bedekovics Lajos tornatanár növénykeivel elért. Délután 5 órakor gyülekezett az egész vendéksereg, tornászok és a footballisták, hogy a tonai gyakorlótér felé induljanak. A menet élénrom negyedosztályos fiu vitte a nemzetiszínű zászlót, zepén volt a festői footballcsapat. Egyik része ros-tehér bluz és fehér nadrággal, másik része kékéhr bluz és fekete nadrággal. Megfellelő s hozzárttozó sapkákkal. A nézőközönség is akárhányszor lkesedetten és hangosan adott kifejezést tetszés-ylvánításának s megéljenezte a győzőket, majd pedig gyengébb csapatot biztatta. A mérkőző csapatok közül különösen a kékek csoportja vált ki; az eredmény különben a következő volt: 4: 3 a kékek javára. eltűnő ügyességgel játszottak a kékek közül Felzeghy Zoltán, Ursz János, Schlesinger Gyula, Kisantalózsef IV. oszt. növendék; a pirosak közül Gottschlingezső és Kémenes István III. oszt. növendék és VladárAlbert IV. oszt. növendékek. A közönség köréből dományok is érkeztek az igazgatósághoz a kitüntornászok megjutalmazására. Így e célra Kemény Beralan főmérnök 20 K-t, Krieser Károly kir. mérnök10 K-t juttatott. Este fél 8 órakor lett vége a játéknak. Bedekovich Lajos, a polg. fiúiskola tornatanára meglegedetten tekinthet e szép eredményre, amely mindenestre csak az ő ügybuzgó fáradozásainak, lelkesedésének volt köszönhető. A legszebb jutalmat nyerte a kitűnően fegyelmezett növendékek szépen sikerült produkcióival.

A helybeli Emke óvoda záró ünnepélye folyó hó 29-én, délelőtt 10 órán kezdve fog a polgári fiúiskola razjtermében megtartatni.

Kötelességének áldozata. Folyó hó 12-én Désen rövid szenvedés után elhunyt dr. Kustár Gyula városi főorvos, a dési függetlenségi és 40-as párt elnöke, tifuszbán. A gyilkos betegséget a dési tifuszjárvány idején hivatalos ténykedése körül szerezte, ez uton kapta meg egész családjá és legutóljára ő is, 48 óra alatt áldozata lett e bajnak. Halála őszinte mély részvétet keltett.

Vesztett kutya garázdálkodása. Jäger Béla aldorfi körjegyzőt a napokban megmarta egy vesztett kutya. Beoltás céljából a budapesti Högyesintézetbe vettette fel magát. — Balászfalván két embert mart meg egy vesztett kutya. Mindkettőt közgazgatási segítséggel Budapestre küldték.

Nyílttér.*

Nyilatkozat.

Vonatkozással a Beszterczen megjelenő magyar hirlap 25-ik számában gróf Lázár Árpád párbajsegédjei, báró Bánffy Endre és Desbordes Ernő urak által közölt nyilatkozatra csupán a következők megállapítására szorítkozom:

A párbajsegéd urak kinyilatkoztatják, mikép engem június 13. és 14-ik napján ötször felkeresvén, honn nem találtak. A párbajszabályok értelmében a párbajsegéd urak, ha az első megjelenésük alkalmából a kihivandót honn nem találják, *névjegyüket otthagyni és pontosan visszajövetelük időpontját megjelölni kötelesek. Névjegyet a segéd urak nem hagytak nálam.* Ha a kihivandó másodizben

sem találtatnék lakásán, a segéd urak *írásbilileg ajánlott levél után tértivevény mellett* 24 óra alatt a kihivandót a kihívásról értesíteni tartoznak azon megjegyzéssel, hogy abban az esetben, ha a levélre 24 óra alatt válasz nem érkezne, ezt az elégtétel megtagadásának fogják tekinteni. Ajánlott levelet sem 24 óra alatt sem mai napig nem kaptam. *A segéd urak nyilatkozatukban ezt nem is állítják.*

20. cikk. Ha a sértett segédjei a kihívást nem eszközölheték, mivel a kihivandó honn nem találtatott vagy netalán honnlétét eltagadta volna, a segédek egy *névjegy otthagytása által* visszajövetelük időpontját megjelölni kötelesek.

Ha a segédek *másodizben* sem fogadtatnak, a kihívás írásbilileg *ajánlott levélben* — tértivevény mellett — az ellenféllel közlendő. Ezen esetben is az írásbeli kihívás a segédek által az elkövetett sértés időpontjától számítandó 24 óra alatt postára adandó.

Ha a levélre 24 óra alatt válasz nem érkezik, az elégtételadás megtagadottnak tekintendő. (Hergsell Gusztáv, Párbaj-codex*.)

Ha a kihivandó több ízben honnlétét eltagadná vagy lakásán nem volna feltalálható, a segédek *névjegyüket* otthagyják és visszajövetelük óráját megjelölik. Ha a kitűzött időben sem fogadtatnak, egy tértivevény mellett postára adott *ajánlott levélben* kinyilatkoztatni kötelesek, hogy abban az esetben, ha 24 óra alatt választ nem kapnának, ezt minden további értekezés és az elégtétel megtagadásának tekinteni fogják. Ha a levélre válasz nem adatnék, az esetről jegyzőkönyvet felvenni és ezt megbízójuknak átadni tartoznak. Azon gyakran tapasztalt eljárás, mely szerint a párbajsegédek az említett esetekben a kihivandónak megtalálása céljából valóságos felfedező utazásokat tesznek, helytelen. (Bolgár Ferenc, „A párbaj szabályai.”)

A párbajsegéd urak által felhozott állítólagos elégtételadásra való képtelenséget illetőleg a segéd uraknak csak *tények előadásával* szabad a kihivandó párbajképességét eltagadniok. A segéd urak *konkrét tény nem hoztak fel, az állítólag elintézetlen ügyemet nem jelölték meg*, minek folytán a párbajszabályokban foglalt lehetőséget, hogy az ügyet becsületbíróság elé terjeszthessem, nekem nem nyújtották.

5. cikk. Ha a kihívott párbajképessége *tények felhozása* által eltagadtatik és ezen okból a kihívó részéről a kihívás visszavonatik, a kihívott az ügyet a becsületbíróság elé terjesztheti. (Hergsell Gusztáv, Párbaj-codex*.)

A használt kifejezéseket („nevezett egyén”, Dr. Lang Károly ügyvéd név után hiányzik „úr”) nem akarom bírálat alá vonni.

A fentiek alapján ezen *szándékolt kihívásra* vonatkozó ügyet magam részéről befejezettnek nyilvánítom.

Dr. Lang Károly
ügyvéd.

Perl József fogorvos

American Dentist

jön most Beszterczére és pár napon át rendel a „Magyar Király” szállóban.

Másfél éves papagály

eladó Kaszárnya-utca 37-ik szám.

859—908. szám.

123 1—1

Arlejtési hirdetmény.

Az alulírott kir. bánya- és kohóhivatal kezelése alatti bányakincstári erdőben termelt erdőanyagoknak az egyes erdőrészekből a radna-

borberekí kincstári kohótelepre való befuvározásának biztosítására ezennel árlejtés hirdettetik.

Szállítandók lesznek 1908. évi július hó 1-től 1909. évi július hó 1-ig a következő erdőtermények:

Fenyő- és bükktrónkó 6 m hosszú, 40—80 cm átmérőtű 800—1000 drb;

fenyő- és bükk épületfa 6—20 m hosszú, 15—35 cm átmérőtű, 9000—10.000 folyó m;

bükk-tüzifa (1 m hosszú hasábokban) 1000—1200 köbméter;

fenyő dránica vagy zsindely (félméter hosszú) 30.000—40.000 drb;

fenyő dránica (1 m hosszú) 3000—5000 drb; faszén (kovácsszén) 1500—2000 hektoliter;

továbbá szállítandó lesz bükk-tüzifa a fentnevezett kohótelepről Óradnára mintegy 500 köbméter.

A szállítási feltételek mai naptól kezdődőleg bármikor a hivatalos órák alatt alulírott hivatalnál megtekinthetők, illetve megmagyaráztatnak.

A szállításra vállalkozóknak zárt írásbeli ajánlataikat, melyekben a fentebb felsorolt minden anyagra külön-külön fuvar-ár megállapítandó (szóval kiírandó), egy koronás bélyeggel ellátva alulírott hivatalhoz kell benyújtaniok, még pedig a legkisebb évi szállítmányra esően felszámítandó fuvarozási díjak egész összege 5 (öt) százaléknak mint bánatpénznek készpénzben vagy állami értékpapirokban való egyidejű lefizetése mellett. A bánatpénz tehát az ajánlathoz melékelendő.

Az árlejtés ideje folyó évi július hó 4-én délelőtti 9 órájára tüzetik ki, miért is az ajánlatok legkésőbb ezen határidőig benyújtandók.

A szállítási vállalat a szállítandó összes anyagokra esően számított legkisebb évi költségére vezető ajánlatnak fog ádatadni.

A vállalat elnyerője tartozik bánatpénzét mint szerződési biztosítékot továbbra is alulírott hivatal pénztárában hagyni, még pedig a szerződési viszony teljes lejártáig.

Óradna, 1908. június 16-án.

M. kir. bánya- és kohóhivatal.

8413—1908 tkvi szám.

3—3

Hirdetmény.

Aldorf községre nézve az 1892. évi XXIX. törv.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzés helyesbitése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólalással tétetik közzé:

1 Hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t.-c. 15. és 17. §§-ai alapján ideértve a §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t.-c. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 7. §-a) és az 1891. évi XVI. t.-c. 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési keresetöket hat hónap alatt, vagyis 1909. évi január hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2 Hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1909. évi január hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. Hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármily irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényöket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1909. évi január hó 1-ső napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a tlkvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

Besztercze, 1908. évi június hó 4-én.

Dr. Bodolla, kir. tszéki albiró.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

591—1908. vgr. szám.

128

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102. § a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy az óradnai kir. járásbírósnak 1905. évi Sp. 546/2. számú végzése következtében dr. Csermely J. Gyula ügyvéd által képviselt Watzin Mária javára Spiváh József ellen 500 K s jár. erejéig 1905. évi szeptember hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 676 K 10 f-re becsült következő ingóságok, u. m.: szobai bútorok és felszerelés, ág, ruha-, edény- és üvegneműek, gazdasági felszerelés, bornyuk, sertések és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az óradnai kir. járásbírósnak 1908. évi V. 433/1 számú végzése folytán 500 K — f tőkekövetelés, ennek 1905. évi július hó 21-ik napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 133 K 31 f-ben bírósálg már megállapított költségek erejéig, Lajosfalva községben végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1908. évi július hó 1-ső napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Óradna, 1908. évi június 16-án.

Egry Miklós, kir. bir. végrehajtó.

970—1908. vgrhó szám.

121 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. § a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszéknek 1908. évi 1467. polg. számú végzése következtében Dr. Polcz Rezső beszercei ügyvéd által képviselt Klein József és testvére marosvásárhelyi cég javára Rosenfeld Mihály nagysajói lakos ellen 459 K s jár. erejéig 1908. évi február hó 12-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 3940 K — f-re becsült következő ingóságok, u. m.: 120 juh, 26 borbély, 22 drb szarvasmarha, 1 gereblyegép és 1 aratógép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a beszercei kir. járásbírósnak 1908. évi V. 172/2. számú végzése folytán 459 K — f tőkekövetelés, ennek 1907. évi december hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 120 K 74 f-ben bírósálg már megállapított költségek erejéig, Nagysajón alperes tábláján és lakásán 1908. évi július hó 3-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Besztercze, 1908. évi június hó 16-án.

Haltrich Sámuel, kir. bir. végrehajtó.

1096—1908. k. b.

126 1—3

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur önagyméltósága folyó évi május hó 22-én kelt 41857. I. A. sz. rendeletével az Oláhszentgyörgy község tulajdonát képező „Hebe“ gyógyfürdő nagyobbitására szükséges és Oláhszentgyörgy község határában fekvő, a kisajátítási terv és összeírásban körülírt ingatlanokra, a kisajátítási jogot engedélyezte.

Ennek folytán a kisajátítási eljárás keresztülvitelére kiküldött bizottság Láni Godofréd alispán mint elnök, Kemény Bertalan kir. főmérnök és Dr. Linul György tisztügyész mint tagok, valamint a mellékletük jegyzőül adott Dr. Kräutner Albert I. aljegyző működésüket Oláhszentgyörgy község házában folyó évi július hó 14-én délelőtti 10 órakor fogják megkezdeni.

Miről az érdekeltek azzal értesítettnek, hogy a kisajátítási tervrajz és összeírás a nevezett község előjáróságánál a mai naptól kezdve közszemlére ki van téve.

Megjegyeztetik, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha érdekeltek közül senki sem jelenne meg.

Besztercze-Naszódvármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi június hó 9-én tartott üléséből.

Grof Lázár Árpád s. k., főispán, elnök.

Nyomatott Botschar Tivadarnál Beszterczen.

Meghívó.

A „Naszódvidéki Cakarek- és Hítelinfézet Részvénytársaság

1908. évi július hó 12-én délután 2 órakor saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A rendkívüli közgyűlés tárgysorozata:

1. A jegyzőkönyv vezetésére és hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. A közgyűlési tagok igazolása.
3. Az igazgatóság javaslata a luskai, illetve priszlopi birtok eladása tárgyában.
4. Az igazgatóság javaslata a vezérigazgatói állás betöltésére vonatkozólag; és ezekkel kapcsolatban
5. az alapszabályok 36., 37., 38., 43. és 47. §-ainak módosítása.
6. Az igazgatóság javaslata egy igazgatósági tag választása tárgyában.
7. Esetleges indítványok.*

Az igazgatóságnak Naszódon, 1908. évi június hó 12-én tartott ülésén hozott határozata alapján

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 19. §-a szerint.

4124—908. v. t. ügyszám.

ÉRTESÍTÉS.

Marosvásárhely szab. kir. város felsőbb leányiskolája a jövő 1908—9. tanévben az I., II., V. és VI. osztállyal fog megnyitni.

A felvételi feltételek a következők:

Az I. osztályba oly 9—10 életévüket betöltött leányok vétetnek fel, kik az elemi iskola IV. osztályát sikeresen végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel, vagy ha bizonyítványt felmutatni nem tudnak, megfelelő eredménnyel felvételi vizsgát tesznek.

A II., V. és VI. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik valamely felsőbb leányiskola I., illetve IV. és V. osztályának sikeres elvégzését tanúsító állam érvényes bizonyítványt tudnak felmutatni; azok, kik hasonló foku, de más jellegű iskolából akarnak a II., illetve V. és VI. osztályba lépni, a különbözeti tárgyakból felvételi vizsgát tartoznak tenni s csak ennek eredményes letétele esetén vétetnek fel az említett osztályokba.

A felvételi vizsgák díjmentesek.

A II. V. és VI. osztályba felvétetnek továbbá azok is, kik a polgári leányiskola I. IV. és V. osztályát jó sikerrel végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel; továbbá mindazok, kik a felsőbb leányiskola I., IV. és V. osztályaira előírt tantárgyakból szabályszerű magánvizsgálatot tesznek. Ezen magánvizsgálatok letehetésére a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosához címzett s a felsőbb leányiskola igazgatóságánál beadandó folyamodványban engedélyt kell kérni. A magánvizsgálatokért a szabályzatban előírt díjak (60—10) fizetendőek.

A felvételi és magánvizsgálatok június 28-án és augusztus 31-én tartatnak.

A felvételt már ezen iskolai év befejeztekor lehet folyamodni s az igazgatóság a folyó év június 15-ig jelentkezőket előjegyzésbe veszi.

Minden tanuló évenként beiratási díjban 5 koronát, könyvtár díjban 2 koronát és az országos tanítói nyugdíj intézethez való hozzájárulás fejében 6 koronát, ifjúsági segélyalapra 2 koronát tartozik fizetni.

Az évi tandíj összege 60 korona, mely félévenként, évnegyedenként vagy havonként előre fizetendő.

Tanárok, tanítók, lelkészek, továbbá Marosvásárhely szab. kir. város szolgálatában álló egyének gyermekei tandíjmentesek, állami és idegen törvényhatósági alkalmazottak gyermekei fél-tandíjat fizetnek.

A rendes beiratás szeptember 1—3. napjain történik; az iskolai év szeptember 5-én nyit-tatik meg, a rendes tanítás pedig szeptember 7-én veszi kezdetét.

Megjegyeztetik, hogy a német és francia nyelv az I. osztálytól kezdve kötelező.

Rendkívüli tárgyaknak, mint pl. angol, olasz és latin nyelvnek, festésnek stb. taníttatásáról a városi tanács szívesen gondoskodik, ha ezekre a tanulók kellő számban jelentkeznek.

Végül a vidéken lakó szülők és gyámok figyelmeztetnek, hogy gyermekeik, illetve gyámoltjaik elhelyezése iránt az igazgatóságot idejekorán, legkésőbb az augusztus 1-ig keressék meg, az igazgatóság a gyermekek elhelyezéséről is kellő körültekintéssel gondoskodni fog.

Addig is, míg a felsőbb leányiskola és az ezzel egybekötendő internátus részére megfelelő új épület emeltetnék, a városi tanács az esetre, ha a vidéki és internátusbani elhelyezést óhajtó tanulók száma a huszonötöt eléri, ideiglenes internátus beállításáról, annak kellő vezetéséről, a növendékek hatályos felügyeletéről és ellátásáról gondoskodni fog.

Egyebekben minden, a felsőbb leányiskolára vonatkozó bővebb felvilágosítást a leányiskola igazgatósága adja meg.

Marosvásárhely szab. kir. város tanácsának 1908. évi május hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Bernády György s. k.
polgármester.